

על יצירות אורי צבי גרינברג

ביבליוגרפיה על כל ספר וספר

שתי ביבליוגרפיות קצרות קיימות עד כה בשטח זה: בשנת תשכ"ד פירסם י"ד אברמסקי רשימה ביבליוגרפית בשם "יצירתו של אורי צבי גרינברג בעברית; ביבליוגרפיה של כתביו המפורסמים בכתבי-עת"¹. רשימתו מונה 207 פריטים ובדברי המבוא הקצרים אומר המחבר: "... ביבליוגרפית-ארעי היא זו... "אם לא את הטפחות — רק מסד יסדתי — רב לי" לפי שעה". בשנת תשכ"ו יצא ספרו של יהודה פרידלנדר "עיונים בשירת א. צ. גרינברג (לבחינת המיטאפריקה של המות בשירתו)"². בסוף הספר נותן המחבר שתי רשימות ביבליוגרפיות קצרות — האחת של יצירות אצ"ג (43 פריטים) והשניה של מאמרים על יצירותיו (47 פריטים). במהדורה השנייה, המורחבת, של ספרו זה, שהופיעה בתשל"ג, הורחבו גם שתי הרשימות האלה (105, 54 פריטים).

זה כל החומר הביבליוגרפי הקיים עד היום והדבר תמוה מאד כי הרי מדובר בגדול משוררי ישראל. אך המכיר את נדירות ספרי אצ"ג ואת גישתם של מבקרים וחוקרים רבים (לא אחת גישה המודרכת ע"י השקפות פוליטיות במקום מדעיות), יכול להבין את הבצורת בשטח חשוב זה. על כן קיבלתי על עצמי, תחילה על דעת עצמי וללא סיוע וכעת מטעם מוסד אוניברסיטאי, לגשת לחיבור ביבליוגרפיה כוללת של יצירות אצ"ג ומה שנכתב עליה.

אלא שהזמן דוחק, החלימד והסטודנט זקוקים לחומר הזה בהקדם האפשרי. ועד שאשלים בע"ה את מחקרי הביבליוגרפי יעברו עוד חדשים רבים. על כן החלטתי לתת לפני המעיין לפי שעה לפחות רשימה ביבליוגרפית מצומצמת. על כן אין כאן שלימות ואין כאן בחירה מסויימת של חומר, יש כאן מאמרים על ספרי אצ"ג (לא על שירים בודדים!) שהיו לנגד עיני עד היום.

רשימה זו חוברת בשנת תשל"ג. מאז הופיעו מאמרים חשובים על שירת אדווג. הייבס לציין בעיקר את הופע" הספר: "אורי צבי גרינברג — מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו". ליקט וצירף מבוא וביבליוגרפיה יהודה פרידלנדר. תל-אביב, עם עובד, תשל"ה. 296 ע'. בספר זה כלולים מאמריהם של הלמן, יבן, קריב, קורדווייל וברזל, המוכרים ברשימה זו. כן חולל שם מאמר מאת דב לגדאו על "אנקריאון על קטב העצבון". בספר גם ביבליוגרפיה נבחרת. בגליון 41 של "האומה" (1974) הופיע מאמר מאת משה שטיינר על "רחובות הנהר".

1. "יד לקורא" (ירושלים) ז, ג, 1963. ע' 79—86.
2. תל-אביב, מחברות לספרות, 1966. 79 ע', ביבליוגרפיה; מהדורה שנייה מורחבת: ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשל"ג. 104 ע', ביבליוגרפיה.

לי אישית אין צל של ספק שאנו עומדים כיום עדיין לפני תחילת חקר שירת אצ"ג — אולי בצעדיו הראשונים... ועוד יעברו שנים עד שמחקר זה יכנס להילוך מתקבל על הדעת. אך בטוחני שנוכה לראות מדפים שלמים של ספרים וקבצים על יצירתו של ענק זה. המעוניין לדעת למשל איך ראה חיים נחמן ביאליק את אורי צבי גרינברג ושירתו, יעיין ברשימתי "שני הידידים"³. ובינתיים מבקש אני להרים את תרומתי הצנועה להתפתחות מחקר זה ע"י עבודתי הביבליוגרפית.

אורי צבי גרינברג פירסם בעברית את הספרים הבאים:

אימה גדולה וירח (תרפ"ה)

סדן (כתב-עת, ה' גליונות, תרפה—תרפ"ז)

הגברות העולה (תרפ"ו)

אנקריאון על קטב העצבון (תרפ"ח)

חזון אחד הלגיונות (תרפ"ח)

כלפי תשעים ותשעה (תרפ"ח)

כלב בית (תר"ץ)

אזור מגן ונאום בן-הדם (תר"ץ)

ספר הקטרוג והאמונה (תרצ"ו)

על דעת הנס הנכסף (תש"י)

מן החכליל ומן הכחל (תש"י)

רחובות הנהר (תש"א)

אימה גדולה וירח

1. ברזל, הלל — אורי צבי גרינברג — טור-מלכא — גדול משוררי ישראל; מורשת היהדות בשירת אורי צבי גרינברג. "גזית" כו (1969) א—ה, ע' 18—25 נדפס שנית בהרחבה בספרו: "שירה ומורשה", תל-אביב, עקד, תשל"א. כרך א, ע' [63] — 110.

2. ברזל, הלל — אורי צבי גרינברג: שיר — אש — דת — כיסופים. בספרו: "משוררים על שירה", תל-אביב, עקד, תשל"ל. ע' 7—45.

3. ברזל, הלל — שיר — אש — דת — כיסופים לאורי צבי גרינברג, "עקד" 18—19, א—ב ע' 23—30 נדפס שנית בהרחבה בספרו הנ"ל.

4. גולדשטיין, יהודה — הכרת הישות; (מתוך הערכת על "אימה הגדולה וירח"). "הפועל הצעיר" י"ט (1926), 21—22 ע' 32—33.

5. גינצבורג, שמעון — על שירת השנה ("בקצה העט", ה'). "הדאר" (ניו יורק), ד (1925) חוב' מב, ע' 7—8.

6. הלמן, יוס'טוב — שירת הכאב והכמיהה; לדמותו השירית של א. צ. גרינברג. "ספר השנה ליהודי אמריקה" (ניו יורק), ח—ט (1946) ע' 476—493.

3. ארנון, יוחנן. שני הידידים; בין חיים נחמן ביאליק ויבל"א אורי צבי גרינברג. "מאזנים" לו, (1973) 4—5, ע' 281—284.

- נדפס שנית בספרו: "הגות ומות; פרקים בספרות ובחינוך", ירושלים, תשכ"ג. ע' 124—141.
7. הרושובסקי, בנימין — ריתמוס הרחבות; הלכה ומעשה בשירתו האקספרסיוניסטית של אורי צבי גרינברג. "הספרות" א (1968), 1, ע' 176—205.
8. זכאי, דוד (ז. דויד) — טורים. "קונטרס" רח, יא, תרפ"ה. ע' 27—28.
9. חורגין, יעקב — עולם שירתו של א. צ. גרינברג. "גזית" כד (67—1966) ה—יב, ע' 148—154.
10. פנואלי, ש. י. — אורי צבי גרינברג. "דמויות בספרותנו החדשה"; (מסות), חמ"ד, ניומן, 1946. ע' 124—130.
11. פרידלנדר, יהודה — "עיונים בשירת א. צ. גרינברג"; (לכחינת המיטאפוריקה של המות בשירתו), תל-אביב, מחברות לספרות, 1966. 79 ע', ביבליוגרפיה. מהדורה שניה מורחבת: "אורי צבי גרינברג; עיונים בשירתו", ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשל"ג. 104 ע', ביבליוגרפיה.
12. קורצווייל, ברוך — ההיסטוריה כמקור שירתו של אורי צבי גרינברג. "מאזנים" כ (1964) א, ע' 3—11. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי; פרקים לדרך ספרותנו במאה העשרים". ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשכ"ו. ע' [77] — 94.
13. ריבוב, מנחם — אורי צבי גרינברג; (סופרים וספרים). "הדאר" ניו יורק, שנה ד (1925); לו, ע' 8—11. נדפס שנית בספרו: "ספר המסות", ניו יורק, תרפ"ח. ע' קמו—קנט.
14. תורג, חיים — מרדכי רבינזון. מאורי צבי גרינברג עד שמשון מלצר "ספרותנו היפה; ספר עזר וקריאה" ג. ירושלים, אחיאסף, (1954) ע' 9—22.

סדן

15. געש, יהודה — 40 שנה להופעת "סדן" של אורי צבי גרינברג; עם קבלת פרס ניומן מטעם המכון למדעי היהדות שע"י האוניברסיטה של ניו-יורק. "הארץ" 23.7.65.
16. וואלדשטיין, א. ש. — על הספרות העברית בארץ ישראל; (סופרים וספרים). "הדאר" (ניו יורק), ד (1925) מ"ו, ע' 7.
17. יציב, יצחק — סדנא דארעא. "קונטרס" רי (תרפ"ה) ע' 26—27.
18. ליפשיץ, אריה — "אורי צבי גרינברג משורר אדנות האומה", תל-אביב, גחלת, תש"ה. 35 ע'.
19. קמחי, דב — אגב-קריאה, ז. "סדן". "הארץ" 21.7.25.
20. רמון, יוסף צבי — "סדן". "הישוב" א, טו, 15.1.25. ע' 13.

הגברות העולה

21. ברוידס, אברהם — שורות; (להופעת ספר השירים "הגברות העולה" מאת א. צ. גרינברג). "קונטרס" רסח (תרפ"ו) ע' 24—25.
22. ברזל, הלל — אורי צבי גרינברג — טור מלכא — גדול משוררי ישראל;

- מורשת היהדות בשירת אורי צבי גרינברג. "גזית" כו (1969) א—ה, ע' 18—25. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "שירה ומורשה", תל-אביב, עקד, תשל"א. כרך א', ע' [63] — 110.
23. ברזל, הלל — שיר — אש — דת — כיסופים לאורי צבי גרינברג. "עקד" 18—19, א—ב, (1969) ע' 23—30. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "משוררים על שירה", תל-אביב, עקד, תשל"ל כרך ב', ע' 7—45.
24. גולדשטיג, יהודה — (געש) הגברות העולה; ספר שירים לאורי צבי גרינברג. "דבר" (מוסף לשבתות ולמועדים) א, 37, 2.7.26.
25. גינוסר, פנחס — בנעלי לאכה — וברגש השלג מתחת; הצצה לעולמו של אורי צבי גרינברג. "מאזנים" כח (1968), א, ע' 57—63.
26. הלמן, יוסף טוב — שירת הכאב והכמיהה; לדמותו השירית של א.צ. גרינברג. "ספר השנה ליהודי אמריקה" (ניו יורק) ח—ט (1746) ע' 476—493. נדפס שנית בספרו: "הגהות דמות; פרקים בספרות ובחינוך", ירושלים, תשכ"ג, ע' 124—141.
27. הרושובסקי, בנימין — ריתמוס הרחבות; הלכה ומעשה בשירתו האקספרסיביוניסטית של אורי צבי גרינברג. "הספרות" א (1968), 1, ע' 176—205.
28. פרדלנדר, יהודה — "עיונים בשירת א.צ. גרינברג"; (לבחינת המיטאפוריקה של המות בשירתו), תל-אביב, מחברות לספרות, 1966, 79 ע', ביבליוגרפיה. מהדורה שניה מורחבת: "אורי צבי גרינברג; עיונים בשירתו", ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשל"ג, 104 ע', ביבליוגרפיה.
29. רבינוביץ, ראובן — ביקורת התרבות בשירי א.צ. גרינברג. "מעריב" 28.3.69.
30. רבינון, חרדכי — אורי צבי גרינברג (המהפכה העברית). "דיקנאות תרצ"ח. צו ע'.

אנקריאון על קטב העצבון

31. בהט, יעקב — עיונים ביצירתו של אורי צבי גרינברג. "מאזנים" ל' (1970), ב, ע' 128—139.
32. ברוידס, אברהם — אנקריאון על קטב העצבון; (שירים: א.צ. גרינברג). "הדים" ו (תרפ"ח), ע' 289—290.
33. ברזל, הלל — אורי צבי גרינברג — טור-מלכא — גדול משוררי ישראל; מורשת היהדות בשירת אורי צבי גרינברג. "גזית" כו (1969), א—ה, ע' 18—25. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "שירה ומורשה", תל-אביב, עקד, תשל"א. כרך א', ע' 63—110.
34. ברזל, הלל — שיר — אש — דת — כיסופים לאורי צבי גרינברג. "עקד" 18—19, א—ב, (1969) ע' 23—30. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "משוררים על שירה", תל-אביב, עקד, תשל"ל, כרך ב, ע' 7—45.
35. ברעגמאן, יעקב — די נייע לידער פון אורי צבי גרינברג. "באפרייונג — ארבעטערשטימע" (ורשה) נומר 26, 6.9.29.

36. גינוסר, פנחס — בנעלי לאכה — וברגש השלג מתחת; הצצה לעולמו של אורי צבי גרינברג. "מאזנים" כח (1968), א, ע' 57—63.
37. הלמן, יום־טוב — שירת הכאב והכמיהה; לדמותו השירית של א.צ. גרינברג. "ספר השנה ליהודי אמריקה" (ניו יורק), ח—ט (1946) ע' 476—493. נדפס שנית בספרו: "הגות ודמות; פרקים בספרות ובחינוך", ירושלים, תשכ"ג. ע' 124—141.
38. וורשביאק, יהודה — על קוטב העצבון. "העולם" (לונדון), 14.12.28 ע' 967.
39. חורגין, יעקב — השרף בשירתנו; (בשולי שירתו של אורי צבי גרינברג). "גזית" סז (1958), ז—ח. ע' 9—13.
40. חורגין, יעקב — עולם שירתו של א.צ. גרינברג. "גזית" כד (1966—67), ה—יב, ע' 148—154.
41. ייבין, יהושע השל — "אנקראון על קטב העצבון". "כנסת; דברי־ספרות של סופרי ארץ־ישראל". תל־אביב, כנסת, תרפ"ח. ע' 429—430.
42. לנדר, פנחס — שירת אורי צבי גרינברג. "גזית" ז (1944), א' ע' 29—32.
43. פנואלי, ש.י. — דמויות בספרותנו החדשה; (מסות), חמ"ד, ניומן, 1946. ע' 124—130.
44. פרידלנדר, יהודה — "עיונים בשירת א.צ. גרינברג; (לבחינת המיטא־פוריקה של המות בשירתו)", תל־אביב, מחברות לספרות, 1966. 79 ע', ביבליוגרפיה. מהדורה שניה מורחבת: "אורי צבי גרינברג; עיונים בשירתו", ירושלים ותל־אביב, שוקן, תשל"ג. 104 ע'. ביבליוגרפיה.
45. פרידמן, דוד אריה — אורי צבי גרינברג בעצבונו. "מאזנים" (שבועון), תרפ"ט, א, ד, ע' 11—12. נדפס שנית בספרו: "עיוני שירה; מסות ומאמרים על משוררים ושירה", תל־אביב, מחברות לספרות, 1964. ע' 294—298.
46. קורצווייל, ברוך — ההיסטוריה כמקור שירתו של אורי צבי גרינברג. "מאזנים" כ' (1964) א', ע' 3—11. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי; פרקים לדרך ספרותנו במאה העשרים", ירושלים ותל־אביב, שוקן, תשכ"ו. ע' [77] — 94.
47. רבינוביץ, ראובן — ביקורת התרבות בשירי א.צ. גרינברג. "מעריב" 28.3.69.
48. Kahn, Sholom J. Uri Zvi Greenberg — Poet of Kingship. "Ariel" (Jerusalem) 13, 1966 pp. 35—52.

חזון אחד הלגיונות

49. בן־אור, אהרן (אורינבוסקי) — תולדות הספרות העברית בדורנו. כרך א. משוררים, תל־אביב, יורעאל, 1959. ע' 256—291.
50. ברזק, הלל — אורי צבי גרינברג — טור־מלכא — גדול משוררי ישראל; מורשת היהדות בשירת אורי צבי גרינברג. "גזית" כו (1969) א—ח, ע' 18—25. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "שירה ומורשה", תל־אביב, עקד, תשל"א. כרך א. ע' [63] — 110.
51. הלמן, יום־טוב — שירת הכאב והכמיהה; לדמותו השירית של א.צ. גרינברג.

- "ספר השנה ליהודי אמריקה" (ניו יורק), ח-ט (1946), ע' 476-493. נדפס
שנית בספרו: "הגות ודמות; פרקים בספרות ובחינוך", ירושלים, תשכ"ג.
ע' 124-141.
52. פרידלנדר, יהודה — "עיונים בשירת א.צ. גרינברג"; (לכחינת המיטאפוריקה
של המות בשירתו), "תל-אביב, מחברות לספרות, 1966, 79 ע', ביבליוגרפיה.
מהדורה שניה מורחבת: "אורי צבי גרינברג; עיונים בשירתו", ירושלים
ותל-אביב, שוקן, תשל"ג, 104 ע', ביבליוגרפיה.

כלב בית

53. אלמנצי — אורי צבי גרינברג "כלב-בית". "דער נייער וועג" (פאריז),
13.10.29. ז' 9-10.
54. בן-אור, אהרן (אורינובסקי) — "תולדות הספרות העברית בדורנו". כרך
א, משוררים, תל-אביב, יזרעאל, 1959. ע' 256-291.
55. ברזל, הלל — אורי צבי גרינברג — טור-מלכא — גדול משוררי ישראל;
מורשת היהדות בשירת אורי צבי גרינברג. "גזית" כו (1969), א-ה, ע'
18-25. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "שירה ומורשה", תל-אביב, עקד,
תשל"א. כרך א, ע' 63-110.
56. ברזל, הלל — שיר — אש — דת — כיסופים לאורי צבי גרינברג. "עקד"
18-19, א-ב, 1969. ע' 23-30. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "משוררים
על שירה", תל-אביב, עקד, תשל"ל. כרך ב, ע' 7-45.
57. גינוסר, פנחס — בנעלי לאכה — וברגש השלג מתחת; הצצה לעולמו של
אורי צבי גרינברג. "מאזנים" כח (1968), א', ע' 57-63.
58. הרושובסקי, בנימין — ריתמוס הרחבות; הלכה ומעשה בשירתו האקספרס-
יוניסטית של אורי צבי גרינברג. "הספרות" א, 1968, 1, ע' 176-205.
59. זילברשלג, יצחק — כלב בית. "הדאר" (ניו יורק). שנה ט (1925), כג, ע' 377.
60. ייבין, יהושע השל — "אורי צבי גרינברג משורר מחוקק". תל-אביב, סדן,
61. ייבין, יהושע השל — "כלב בית" (ספר שירים של אורי צבי גרינברג,
בצירוף "לוי לספרי". הוצאת הדים, תל אביב, תרפ"ט). "דאר היום"
16.8.29; 19.8.29.
62. ייבין, יהושע השל — לגליון הזרים חוזר הביתה, ט. שירת אורי צבי
גרינברג. (אל בארות הנפש שלנו). "המשקיף" 19.12.47; 26.12.47; 2.1.48.
63. 9.1.48. נדפס שנית בספרו: "כתבים", תל-אביב, תשכ"ט ע' 422-430.
63. ליפשיץ, אריה — "אורי צבי גרינברג משורר אדנות האומה", תל-אביב,
גחלת, תש"ה. 35 ע'.
64. לנדר, פנחס — שירת אורי צבי גרינברג. "גזית" ז (1944), א', ע' 29-32.
65. טערוני, יעקב — משורר-מגוייס (סלודים בימי אלם מפוייט). "גזית" ה
(1943), ז-ח' ע' 47-48.
66. עטרה, מרים — התגלות נבואה. "בעקבי השיר", ירושלים, המילוא, תשי"ו.
גליון ב, ע' ל-מו.

67. פרידלנדר, יהודה — "עיונים בשירת א.צ. גרינברג; (לבחינת המיטאפוריקה של המות בשירתו)", תל-אביב, מחברות לספרות, 1966. 79 ע', ביבליוגרפיה. מהדורה שניה מורחבת: "אורי צבי גרינברג; עיונים בשירתו", ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשל"ג. 104 ע', ביבליוגרפיה.
68. קליינמן, משה, (קורא ותיק) — ביבליוגרפיה: "כלב בית" ו"לוי לספר כלב בית" מאת אורי צבי גרינברג... "העולם" (לונדון), 8.11.29. ע' 924.
69. קורצווייל, ברוך — היעוד האישי והמיתוס בשירי א.צ. גרינברג. "הארץ" 24.2.50. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי; פרקים לדרך ספרותנו במאה העשרים", ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשכ"ו. ע' [11] — 21.
70. קורצווייל, ברוך — ההיסטוריה כמקור שירתו של אורי צבי גרינברג. "מאזנים" כ (1964), א', ע' 3—11. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי; פרקים לדרך ספרותנו במאה העשרים", ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשכ"ו. ע' [77] — 94.
71. ריבלין, מ. — עלילת דם. "הפועל הצעיר כג (1929), 3—4 (סדרה שניה). ע' 14—16.
72. Rosenzweig, Benedykt. Nowy tom poezji Uri Zwi Grinberga. "Chwila" (Lwow). 18.8.29.

כלפי תשעים ותשעה

73. ברזל, הלל — אורי צבי גרינברג — טור-מלכא — גדול משוררי ישראל; מורשת היהדות בשירת אורי צבי גרינברג. "גזית" כו (1969), א'-ח' ע' 18—25. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "שירה ומורשה", תל-אביב, עקד, תשל"א. כרך א, ע' 63—110.
74. (המאיר, אביגדור) — בארות הפיגסוסים: כלפי אורי צבי גרינברג. "המחר" ה. כסלו תרפ"ח. ע' 23—26.
75. הרושובסקי, בנימין — ריתמוס הרחבות; הלכה ומעשה בשירתו האקספרס'יוניסטית של אורי צבי גרינברג. "הספרות" א, (1968) 1, ע' 1—205. מסופרי הדור; (מסות), ירושלים, הוצאת המחבר, תרצ"ב. ע' 65—68.
76. זוסמן, עזרא — בשולי "כלפי תשעים ותשעה". "דבר" (מוסף לשבתות ולמועדים) ג, 26, 13.4.28.
77. חורגין, יעקב — השרף בשירתנו; (בשולי שירתו של אורי צבי גרינברג). "גזית", טז (1958), ז'-ח', ע' 9—13.
78. ליפשיץ, אריה — "אורי צבי גרינברג משורר אדנות האומה", תל-אביב, גחלת, (תש"ה). 35 ע'.
79. מירון, דן — עליים. "זמנים" 12.4.55.
80. פנואלי, ש. י. — בינה בשירה מודרנית. "מאזנים" טו (1962), א', ע' 33—42.
81. פרידלנדר, יהודה — "עיונים בשירת א.צ. גרינברג; (לבחינת המיטאפוריקה של המות בשירתו)", תל-אביב, מחברות לספרות, 1966. 79 ע', ביבליוגרפיה.

- מהדורה שניה מורחבת: "אורי צבי גרינברג; עיונים בשירתו", ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשל"ג. 104 ע', ביבליוגרפיה.
 82. Kahn, Sholom J. Urvi Greenberg — Poet of Kingship. "Ariel" (Jerusalem), 13, 1966. pp. 35—52.

אזור מגן ונאום בן-הדם

83. בן-אור, אהרן (אורינובסקי) — תולדות הספרות העברית בדורנו. כרך א, משוררים, תל-אביב, יזרעאל, 1959. ע' 256—291.
 84. ברזל, הלל — אורי צבי גרינברג — טור-מלכא — גדול משוררי ישראל; מורשת היהדות בשירת אורי צבי גרינברג. "גזית" כו (1969). א—ח, ע' 18—25. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "שירה ומורשה", תל-אביב, עקד, תשל"א. כרך א, ע' 63—110.
 85. ברזל, הלל — שיר — אש — דת — כיסופים לאורי צבי גרינברג. "עקד" 18—19, (1969), א—ב ע' 23—30. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "משוררים על שירה", תל-אביב, עקד, תשל"ל. כרך ב, ע' 7—45.
 86. ליפשיץ, אריה — "אורי צבי גרינברג משורר אדנות האומה", תל-אביב, גחלת, (תש"ה), 35 ע'.
 87. לנדר, פנחס — שירת אורי צבי גרינברג. "גזית" ז (1944), א', ע' 29—32.
 88. פרידלנדר, יהודה — עיונים בשירת א.צ. גרינברג; (לבחינת המיטאפריקה של המות בשירתו), תל-אביב, מחברות לספרות, 1966. 69 ע', ביבליוגרפיה. מהדורה שניה מורחבת: "אורי צבי גרינברג; עיונים בשירתו", ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשל"ג. 104 ע', ביבליוגרפיה.
 89. Mayer, Max. Politische Lyrik — Uri Zwi Grinberg: "Schutzender Gurtel und Spruch des Blutsohnes". "Judische Rundschau" (Berlin), Nr. 42/43, 30.5.30.

אזור מגן ונאום בן-הדם

ספר הקטרוג והאמונה

90. ארני, שמואל — עם ישראל כ"עם גדול" בשירת אורי צבי גרינברג. "סלם" ה (תשט"ו), יב ע' 19—23.
 91. בן-אור, אהרן (אורינובסקי) — תולדות הספרות העברית בדורנו. כרך א, משוררים. תל-אביב, יזרעאל, 1959. ע' 256—291.
 92. ברזל, י. ל. — "הנמר — הנבואה" וקטרוגו. "הארץ" 21.5.37.
 93. ברזל, הלל — שיר — אש — דת — כיסופים לאורי צבי גרינברג. "עקד" 18—19, (1969), א—ב, ע' 23—30. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "משוררים על שירה", תל-אביב, עקד, תשל"ל. כרך א, ע' 7—45.
 94. גינוסר, פנחס — בנעלי לאכה — וברגש השלג מתחת; הצצה לעולמו של אורי צבי גרינברג. "מאזנים" כח (1968), א', ע' 57—63.

95. הלחן, יום־טוב — שירת הכאב והכמיהה; לדמותו השירית של א. צ. גרינברג. "ספר השנה ליהודי אמריקה" (ניו יורק). ח—ט (1946), ע' 476—493. נדפס שנית בספרו: "הגות ודמות; פרקים בספרות ובחינוך", ירושלים, תשכ"ג. ע' 124—141.
96. חורגין, יעקב — השרף בשירתנו; (בשולי שירתו של אורי צבי גרינברג). "גזית" טז (1958), ז—ח, ע' 9—13.
97. חורגין, יעקב — עולם שירתו של א. צ. גרינברג. "גזית" כד (1966—67), ה—יב, ע' 148—154.
98. יו"ד פ"א — עם קריאה ב"ספר הקטרוג והאמונה". "הירדן" 5.2.37.
99. ייבין, יהושע השל — אורי צבי גרינברג — המשורר המחוקק; (להופעת "ספר הקטרוג והאמונה"). "הירדן" 5.2.37.
100. ייבין, יהושע השל — "אורי צבי גרינברג משורר מחוקק", תל־אביב, סדן, תרצ"ח. צו ע'.
101. ייבין, יהושע השל — המשורר בדורותיו. "בעקבי השיר", ירושלים, המילוא, תש"ט, גליון א. ע' ו—יח.
102. ייבין, יהושע השל — הזכרון והכסוף בשירת אצ"ג. "בעקבי השיר", ירושלים, המילוא, תש"י, גליון ב. ע' יא—כט.
103. כץ, בן־ציון — בעלי־המוסר. "הבקר" 5.3.37 [תשובה לסמילגלוקין].
104. ליפשיץ, אריה — "אורי צבי גרינברג משורר אדנות האומה", תל־אביב, גחלת, תש"ה, 35 ע'.
105. לנדר, פנחס — שירת אורי צבי גרינברג. "גזית" ז (1944), א', ע' 29—32.
106. סמילנסקי, משה — כחו של "חדר". "בוסתנאי" (חדרה), שנה ח (1937) מד, ע' [3] — 4.
107. סנה, י. — קטרוג וחוסר אמונה. "בוסתנאי" (רחובות), ח' (1937), מג, ע' 18—23.
108. עטרה, מרים — התגלות נבואה. "בעקבי השיר", ירושלים, המילוא, תש"י, גליון ב. ע' ל—מו.
109. פרידלנדר, יהודה — "עיונים בשירת א. צ. גרינברג; (לבחינת המיטאפוריקה של המות בשירתו)", תל־אביב, מחברות לספרות, 1966. 69 ע', ביבליור גרפיה. מהדורה שניה מורחבת: "אורי צבי גרינברג; עיונים בשירתו",
110. קורצווייל, ברוך — היעוד האישי והמיתוס בשירי א. צ. גרינברג. "הארץ" 24.2.50. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי; פרקים לדרך ספרותנו במאה העשרים", ירושלים ותל־אביב, שוקן. תשכ"ו. ע' [11] — 22.
111. קורצווייל, ברוך — העולם באספקלריה של המיתוס הלאומי. "הארץ" 31.3.50. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי" ע' [23] — 33.
112. קורצווייל, ברוך — סיני — הנוכחות הנצחית בשירי אורי צבי גרינברג; (פרק מתוך מסה). "הארץ" 28.5.63. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי" ע' [54] — 63.
113. קורצווייל, ברוך — ההיסטוריה כמקור שירתו של אורי צבי גרינברג.

- "מאזנים" כ (1964), א' ע' 3—11. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי" ע'. [77] — 94.
114. קלוזנר, יוסף — פייטן-האבדן; (אורי צבי גרינברג "ספר הקטרוג והאמונה" ירושלים תל-אביב, תרצ"ו) "הירדן" 5.2.37. נדפס שנית: "המדינה" (ורשה) 22.2.37.
115. רבינוזן, מ. — "ספר הקטרוג והאמונה". "העולם" (לונדון), 24.4.37. ע' 692—691.
116. רדלר-פלדמן, יהושע (ר' בנימין) — ספר הקטרוג והאמונה. "מאזנים" ה (תרצ"ז), א', ע' 105—107. נדפס שנית בספרו: "משפחות סופרים; פרצופים", ירושלים, הוועד הציבורי להוצאת כתבי ר' בנימין, 1960. ע' 180—177.
117. שווארץ, שלום (בו ברוך) — חזון-הגאולה בשירת א.צ. גרינברג. "הבקר" 29.1.37.
118. שטיינר, מ. — אורי צבי גרינברג — המשורר המהפכן. "בצרון" (ניו יורק), ז (1946), ב, ע' 185—190; ד, ע' 267—274.
119. תורן, חיים — אורדכי רבינוזן. "ספרותנו היפה; ספר עזר וקריאה". כרך ג, מאורי צבי גרינברג עד שמשון מלצר. ירושלים, אחיאסף, 1954. ע' 9—22.

מן החכליל ומן הכחל

120. בו, מנחם (בראון) — געגועים במשקל שושנים קטיפות; (בשולי "מן החכליל ומן הכחול" לאורי צבי גרינברג). "משא" ("למרחב") 14.7.67.
121. זמורה, ישראל — לוח הארץ תש"י. "הארץ" 23.9.49.
122. קורצווייל, ברוך — היעוד האישי והמיתוס בשירי א.צ. גרינברג. "הארץ" 24.2.50. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי; פרקים לדרך ספרותנו במאה העשרים", ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשכ"ו. ע' [11] — 22.
123. קורצווייל, ברוך — הערות למהות הנופים בשירי א.צ. גרינברג. "הארץ" 15.5.64. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי" ע'. [64] — 76.
124. רבינוביץ, ראובן — ביקורת התרבות בשירי א.צ. גרינברג. "מעריב" 28.3.69.

רחובות הנהר

125. אבנרי, שרגא — בניאותם של "רחובות הנהר"; פרקי עיון בשירת אורי צבי גרינברג. "מאזנים" י (1960), ה'—ר' ע' 361—367. נדפס שנית בספרו: "12 משוררים", תל-אביב, יבנה, 1969. ע' 44—56.
126. אלדד, ישראל (אלדד) — נתנה תוקף קדושת השיר; (עם הופעת "רחובות הנהר" לאורי צבי גרינברג). "סלם" ג (תשי"א) ו—ז ע' 1—3.
127. אלדד, ישראל (ש. ישראל) — נבואה ושירה, או: ממה מתבשם מר כצנלסון? "סלם" ה (תשי"ד), ח', ע' 17—19.
128. אמיכל, עדה — בקולמוס הזמן המעריב. "סלם" יא, (תש"ך) ט, ע' 21—22 (נגד מ. שמיר).

129. ארני, שמואל — שתי בחינות של היהדות בשירי אורי צבי גרינברג. "סלם" ג (תשי"ב), ט, ע' 16—19.
130. בלאט, אברהם — דם וזהב; (על שירת אורי צבי גרינברג). "הצפה" 16.4.65. נדפס שנית בספרו: "בנתיב סופרים", תל-אביב, המנורה, 1967. ע' 9—22.
131. בן-אור, אהרן (אורינובסקי) — "תולדות הספרות העברית בדורנו". כרך א, משוררים, תל-אביב, יזרעאל, 1959. ע' 256—291.
132. ברזל, הלל — שיר — אש — דת — כיסופים לאורי צבי גרינברג. "עקד" 18—19 (1969). א—ב, ע' 23—30. נדפס שנית בהרחבה בספרו: "משוררים על שירה", תל-אביב, עקד, תשל"ל. כרך ב, ע' 7—45.
133. ברנשטיין-מיכלסון, חיה — מדוע אני קוראת בשירי אורי צבי גרינברג? "סלם" ג (תשי"ב), ט' ע' 21.
134. גינוסר, פנחס — בנעלי לאכה — וברגש השלג מתחת; הצצה לעולמו של אורי צבי גרינברג. "מאזנים" כח (1968), א', ע' 57—63.
135. דרוך, צבי — נושא השואה בשירה העברית; פרקי עיון למורה ולתלמיד, חמ"ד, סמינר הקיבוצים, תשכ"ד. ע' 70—82.
136. חורגין, יעקב — השרף בשירתנו; (בשולי שירתו של אורי צבי גרינברג). "גזית" טז (1958). ז—ח, ע' 9—13.
137. חורגין, יעקב — עולם שירתו של א.צ. גרינברג. "גזית" כד (1966—67) ה—יב, ע' 148—154.
138. יב, בנימין — על השם "רחובות הנהר". "סלם" ג (תשי"ב), ט', ע' 7—8.
139. ייבין, יהושע השל — ספר החזון וחוקת האומה. "סלם" ג (תשי"ב), ט', ע' 9—12.
140. יפה, מרדכי — אורי צבי גרינברג — משורר הדור. "הבקר" 29.4.55.
141. כחל, אהובה — ההורים על "רחובות הנהר" לא.צ. גרינברג. "מעלות" שנה ג (1972), 6, ע' 8—19.
142. כ"ץ, עמנואל — על הסחה-הדעת ועל דעת השיר; צרור הערות לספר "רחובות הנהר". "סלם" ג (תשי"ב), ט, ע' 13—15.
143. "סלם" — אכן, יש נביא בקרבנו. "סלם" ג (תשי"ב), ט', ע' 2—4.
144. עטרה, מרים — אל קשת הברית. "סלם" ג (תשי"ב), ט', ע' 19—21.
145. עמיאס, אליהו — השגות ומשיגים על "רחובות הנהר" לא.צ. גרינברג (יצירתו של א.צ.ג. — חיים מול מוות — המשך). "סלם" ג (תשי"ב) י"ב ע' 32—38, "סלם" ד (תשי"ב), א' ע' 22—24, "סלם" ד (תשי"ב), ב', ע' 16—22.
146. פרידלנדר, יהודה — עיונים בשירת א.צ. גרינברג; (לכחינת המיטא-פוריקה של המות בשירתו), תל אביב, מחברות לספרות, 1966. 79 ע', ביבליוגרפיה. מהדורה שניה מורחבת: "אורי צבי גרינברג; עיונים בשירתו", ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשל"ג. 104 ע', ביבליוגרפיה.
147. קורצווייל, בורך — חזות האבדון והגאולה בשירי א.צ. גרינברג; (פרק הקדמה). "הארץ" 6.1.50 נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי;

- פרקים לדרך ספרותנו במאה העשרים", ירושלים ותל-אביב, שוקן, תשכ"ו.
ע' [3] — 10.
148. קורצווייל, ברוך — עם שירי "רחובות הנהר" של אורי צבי גרינברג.
"הארץ" 7.9.51. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין האבסורדי" ע',
[34] — 47.
149. (קורצווייל, ברוך) — במסיבה לכבוד אורי צבי גרינברג לצאת "רחובות
הנהר" — הדברים שנאמרו כפי שנרשמו בשעת אמירתם. "הארץ" 21.9.51.
150. קורצווייל, ברוך — לדרך הספרות העברית בעשר השנים האחרונות.
"הארץ" 25.4.58; 2.5.58.
151. קורצווייל, ברוך — "ספרותנו החדשה — המשך או מהפכה?", ירושלים
ותל-אביב, שוקן, תש"ך. ע' 125—131.
152. קורצווייל, ברוך — ההיסטוריה כמקור שירתו של אורי צבי גרינברג.
"מאזנים" כ, (1964). א, ע' 3—11. נדפס שנית בספרו: "בין חזון לבין
האבסורדי" ע', [77] — 94.
153. קצנלסון, געדון — בין ישראל לעמים בשירת א.צ. גרינברג; (עם הופעת
"רחובות הנהר") "גליונות" כו, תשי"ב ה-ו, ע' 305—307.
154. קצנלסון, געדון — אורי צבי גרינברג בן הששים. "הארץ" 2.7.54.
155. קצנלסון, געדון — גולף הכלים של הכוסף; (על פן אחד בשירתו של
אצ"ג). "חרות" 26.9.65.
156. (קריב, אברהם) — במסיבה לכבוד אורי צבי גרינברג לצאת "רחובות
הנהר" — הדברים שנאמרו כפי שנרשמו בשעת אמירתם. "הארץ" 21.9.51.
157. קריב, אברהם — שני צדי רחובות הנהר. "כרמלית" (חיפה), ד-ה. (1958),
ע' 237—255.
158. רבינוביץ, ראובן — ביקורת התרבות בשירי א.צ. גרינברג. "מעריב"
28.3.69.
159. רינג, ישראל — משוט ברחובות הנהר. "משא" 27.9.51.
160. שמיר, משה — כנסת הריאקציה של ספרותנו. "משא" 10. 29.11.51. "משא"
161. שנהוד, שלמה — מסע ב"רחובות הנהר" לאצ"ג. "זמנים" 12.4.55.
162. תורן, חיים — מרדכי רבינון. "ספרותנו היפה; ספר עזר וקריאה". כרך
ג, מאורי צבי גרינברג עד שמשון מלצר. ירושלים, אחיאסף, 1954. ע' 9—22.
163. Kahn, Sholom J. Uri Zvi Greenberg — Poet of Kingship
"Ariel" (Jerusalem) 13, 1966. pp. 35—52.
164. Kurzweil, B. Rehovot Hanahar by Uri Zvi Grinberg. "Israel
Argosy" (Jerusalem) [1], Autumn 1952. pp. 113—123.
165. Silberschlag, Eisig. Contemporary Hebrew Literature;
Source of untapped values. "Studies in Jewish
Bibliography History and Literature in honor of
I. Edward Kiev", ed. by Charles Berlin. New Work,
Ktav Publ. House, 1971. pp. 435—451.

הערה :

רשימה זו חוברת בשנת תשל"ג. מאז הופיעו מאמרים חשובים על שירת אצ"ג. חייבים לציין בעיקר את הופעת הספר י. "אורי צבי גרינברג — מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו". ליקט וצירף מבוא וביבליוגרפיה יהודה פרידלנדר. תל-אביב, עם עובד, תשל"ה. 296 ע'. בספר זה כלולים מאמריהם של הלמן, ייבין, קריב, קורדווייל וברזל, המוזכרים ברשימה זו. כן כלול שם מאמר מאת דב לנדאו על "אנקריאון על קטב העצבון", הוא גם מכיל ביבליוגרפיה עברית. בגליון 41 של "האומה" (1974) הופיע מאמר מאת משה שטיינר על "רחובות הנהר".

בנק "אדנים. למשכנתאות והלוואות בע"מ

המשרד הראשי: תל-אביב, רחוב אחד העם 108
טלפון 245291, ת.ד. 3294

משה"ב

חברה לשיכון, בנין ופיתוח בע"מ
למכירה דירות בנות 3 ו-4 חדרים
בירושלים, בני ברק, ת"א ובאר שבע
המשרד הראשי: תל-אביב, רח' לילנבלום 27
טל. 58144